

HOPPET I MOBILISERING OCH ARBETE

Sveriges genusforskarförbund har som syfte att främja genusforskning. Föreningen har sedan starten 2006 arbetat som en intresseorganisation för Sveriges genusforskare. Den 3 november hölls förbundets årsmöte. Medlemmarna har valt en ny styrelse, reviderat stadgar och antagit verksamhetsplan för nästa år. I fokus står förbundets mobilisering och aktivism i syfte att främja genusforskarens arbetsvillkor vid svenska lärosäten. Vid årsmötet uppmanade medlemmarna styrelsen att därutöver fortsätta att arbeta för en inkluderande och solidarisk genusforskning. Som ett pågående led i detta arbete följdes årsmötet av workshopen ”Urfolksperspektiv – samiska perspektiv på genusvetenskaplig undervisning och forskning”. Inbjudna medverkande fanns på plats på universitetet i Luleå, men också bland renar på fjällbete. Spridda på arbetsplatser och i hem över landet, tog SGF:s medlemmar via Zoom del av initierade presentationer och diskuterade hur det pågående osynliggörandet av samisk närvaro, samisk litteratur och samisk feministisk agens kan brytas. Arbetet för att förändra detta har bara börjat.

Temat för detta nummer av TGV är engagemang, motstånd och omsorg på den mindre orten. En intressant rörelse som ett sådant tema för tankarna till är vad journalisten Lisa Bjurwald, i sin bok *BB-krisen: sveket vid livets början*, kallar ”BB-revolutionen” (Bjurwald 2019: 232). Denna ”revolution” som hon talar om, tar sin utgångspunkt i en uppvärdering av omsorg och den äger rum på många platser i världen. För Bjurwald framträder rätten till god förlossnings- och mödravård som feminismens nästa stora stridsfråga, en mobilisering som bara har börjat och som inte gäller en tillfällig kris, utan ett permanent nödläge. Särskilt ur ett gles- och landsbygdsperspektiv. De senaste 15 åren har 13 förlossningskliniker lagts ned i Sverige, de flesta i mer glest befolkade delar av landet. Under samma period har var femte akutmottagning också stängts. Barn föds i snöiga diken och vårdpersonal larmar om ohållbara arbetsvillkor och med det bristande patientsäkerhet.

BB-ockupationen i Sollefteå är ett av de mest uppmärksammade svenska

exemplen på denna rörelse. Ockupationen, som har pågått i över tre år, skildras bland annat i Emelie Larssons artikel i detta nummer och i senaste numret av *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research* (volym 28, nummer 3). Med Butler, Gambetti och Sabsay (2016) menar Gubb Marit Stigson (2020) att möjligheterna till förändring kan ligga just i att erkänna och visa sin sårbarhet och att i denna sårbarhet mobilisera kollektivt, något hon ser BB-ockupationen som ett exempel på. Uppenbarligen handlar ockupationen både om en kamp för erkännande och för omfördelning av resurser – här finns inte den motsättning som Nancy Fraser (2003) och andra varnat för. Stigson (2020: 12) konkluderar:

Support from local businesses, national politicians, artists, musicians and activists all over the country, and internationally makes me believe in the power of the movement and the potential for real change. In this case, a strong common identity controlled by those internalizing it can have emancipatory effect as it helps bringing people together. I think this bridges multiple genders and identities constructed and I believe, despite the importance of acknowledging intersecting oppression, the strong emphasis on rurality is what has made the movement grow this large [...]. This study is an example of how the theory of vulnerability in resistance can play out in practice, and hopefully it can contribute to the theory of how resistance towards oppressive politics in Sweden can be mobilized.

Nedskärningarna, betonar Stigson, ökar människors sårbarhet men kan vändas genom ett samspel mellan utomparlamentarisk mobilisering, kritisk forskning, opinionsbildning och partipolitik. Nedskärningar och nedvärderandet av omsorgsarbetet generellt påverkar hela samhället, men har större konsekvenser för liv och död bland vissa grupper än andra. Det gäller i Sverige, men i än högre grad i USA. Mödradödligheten är där tre gånger så hög bland svarta som bland vita. Medan mödradödligheten minskar i nästan hela världen har utvecklingen i USA gått åt motsatt håll de senaste decennierna (Martin och Montagne 2017). Allra mest allvarligt är läget i Texas, där risken att dö under graviditet eller förlossning är 15 gånger högre än i Sverige (Martin och Bellus 2019). Ojämlig tillgång till vård, nedlagda kliniker, rasism, hårda abortlagar, bristfällig sexualundervisning och begränsad tillgång till preventivmedel skördar liv.

Som läkaren Roya Hakimnia (2019) skriver i en ledare i *Dagens ETC*, apropå skillnader i mödradödlighet mellan olika grupper: ”Det handlar om årtal av pålagring av den stress som rasism innebär, som kulminerar vid den enorma påfrestning som graviditet och förlossning innebär för kvinnors kroppar.” Katalysator för sommarens Black Lives Matter-protester, som spreds från USA

till Sverige och många andra länder, var rasistiskt polisvåld med dödliga konsekvenser. Kan dödliga skillnader i tillgång till vård – inte minst förlossningsvård – bli en lika stor fråga?

Vi skriver denna krönika bara något dygn efter att den utdragna rösträkningen efter presidentvalet i USA avgjorts och Joe Biden har valts till president och Kamala Harris till vicepresident. Vi delar den lättnad som många har gett uttryck för, även om vi inte hyser några illusioner om att en rättvis världsordning är nära förestående. Utmaningarna är enorma. Likväl innebär resultatet att det blir något lättare att andas för alla som har varit måltavla för högerpopulistiskt och fascistiskt hat. USA väntas återansluta sig till Parisavtalet för klimatet, åter bli medlemmar i WHO och återinträda i andra samarbeten. Svarta kvinnor och unga förstagångsväljare är de grupper där stödet för Biden och Harris är som starkast, och, som det verkar, beror detta framförallt på Harris. Stora förhoppningar knyts nu till den i flera avseenden historiska vicepresidenten, inte minst ses Harris som en förkämpe för att stärka svarta kvinnors villkor.

SGF hade helst träffats i Luleå som planerat. Vissa av oss såg fram emot en lång tågresa genom frostiga landskap, men så mycket är annorlunda detta märkliga år 2020. Covid-19 rasar i världen, i skrivande stund ökar smittspridningen på många håll igen. Under vår workshop om urfolksperspektiv berättade Henrik Andersson, renskötare och medforskare vid Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism, Uppsala universitet, om pågående aktivistiska samarbeten mellan samer och *Extinction Rebellion* – närmast kring en aktion i Stockholm. Vi ser hopp i mobilisering och samspel mellan olika slags arbete och rörelser och återkommer till dessa frågor under 2021.

För Sveriges genusforskarförbund, Linnéa Bruno, nyttillträdd ordförande och Sofia Strid, avgående styrelseledamot

Referenser

- Bjurwald, Lisa (2019) *BB-krisen: sveket vid livets början*. Stockholm: Volante.
- Butler, Judith, Gambetti, Zeynep och Sabsay, Leticia (red) (2016) *Vulnerability in resistance*. Durham: Duke University Press.
- Fraser, Nancy (2003) *Redistribution or recognition? A political-philosophical exchange*. New York: Verso.
- Hakimnia, Roya (2019) Rasism är en politisk sjukdom som förvittrar kroppen. *Dagens ETC* 14 september 2019.
- Martin, Nina och Bellus, Julia (2019) The extraordinary danger of being pregnant and uninsured in Texas. *ProPublica* 6 december 2019. https://www.propublica.org/article/the-extraordinary-danger-of-being-pregnant-and-uninsured-in-texas?utm_content=buffer51c02&utm_medium=social&utm_source=twitter&utm_campaign=ProPublica+Main [8 november 2020].
- Martin, Nina och Montagne, Renee (2017) The last person you'd expect to die in childbirth. *ProPublica* 12 maj 2017. <https://www.propublica.org/article/die-in-childbirth-maternal-death-rate-health-care-system> [8 november 2020].
- Stigson, Gubb Marit (2020) A room of one's own delivery. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*. <https://doi.org/10.1080/08038740.2020.1821768>.